

З в і т
про наукову роботу
Служби інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади, Національної юридичної бібліотеки
та Фонду президентів України НБУВ
за 2018 р.

У 2018 р. співробітники Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади, Національної юридичної бібліотеки та Фонду президентів України НБУВ розпочали роботу з планової науково-дослідної теми, затвердженої Бюро Відділення ІФП НАН України 2 липня 2015 р., протокол № 5, та рішенням Експертної ради з питань оцінювання тем фундаментальних науково-дослідних робіт при НАН України від 10 липня 2015 р., протокол № 5.

Найважливіші результати наукових досліджень

Тема: Шляхи підвищення ефективності функціонування соціальних комунікацій в умовах посилення глобальних інформаційних впливів.

Керівник: заступник гендиректора НБУВ, керівник СІАЗ, д-р іст. наук, проф. В. М. Горовий.

Термін виконання: I кв. 2016 р. – IV кв. 2018 р.

Мета роботи: Вивчення зростаючого значення бібліотечних установ в процесі інформатизації українського суспільства, забезпечення доступу всіх категорій користувачів до національних та глобальних інформаційних ресурсів.

Робота виконувалася відповідно до робочого плану, затвердженого вченою радою НБУВ. **Основна проблема, що досліджувалася протягом 2018 р. – оптимізація бібліотечної діяльності як чинник підвищення ефективності інформаційно-комунікаційних процесів національного інформаційного середовища.**

Здійснюючи роботу з даної наукової теми, співробітники Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади, Національної юридичної бібліотеки та Фонду президентів України зконцентрували свою діяльність на таких основних напрямках:

1. Дослідження процесу підготовки наративних продуктів для зміцнення внутрішньосупільної єдності і нейтралізації зарубіжних негативних інформаційних впливів; розвиток бібліотечної діяльності в

контексті вдосконалення інформаційного ресурсу процесу децентралізації.

Протягом звітного періоду співробітники відділу політологічного аналізу СІАЗ в рамках аналізу цих проблем здійснювали:

– дослідження використання ресурсів великої наукової (універсальної) бібліотеки для аналізу економіко-інформаційних аспектів гібридної війни у їх динамічному взаємозв'язку та проводилося розроблення стислої презентації результатів дослідження. Проведені розвідки базувалися на концепції підпорядкування напрямків ведення гібридної війни завданню досягненню її основної мети;

– аналіз трансформації комунікативного простору в контексті еволюції гуманістичної якості й ідеологічної спрямованості політичної міфології яка значною мірою залежить від наявного суспільного наративу, що відтворюється у суспільстві і віддзеркалює національні традиції і світоглядні уподобання. У відповідності до сформованого суспільного запиту щодо всебічного пізнання сучасної політико-комунікативної реальності у сукупності динамічних змін, здійснювалося розширення контексту проблеми взаємозв'язку суспільного наративу і політичного міфу як вагомих чинників зміцнення внутрішньосуспільної єдності;

– вивчення проблеми інноваційного шляху розвитку бібліотеки, що вимагає науково-обґрунтованих підходів до оновлення бібліотечної діяльності, застосування спеціальних інтелектуальних методик їх практичного здійснення. Аналіз шляхів інтелектуалізації бібліотечно-інформаційної діяльності в контексті інформаційно-аналітичного обслуговування користувачів, що потребує подальшого змістовного, структурно-організаційного оновлення і технологічної модернізації всіх процесів, а також позитивних змін в професійній свідомості персоналу. З'ясування складових програми технічної реконструкції бібліотеки і переведення її на сучасні технології, можливостей переходу до нових принципів господарювання і застосування інтелектуальних технологій у системі роботи наукових бібліотек;

– аналіз і узагальнення досвіду бібліотек, які реалізують інформаційно-аналітичні проекти щодо дослідження інформаційних потоків, наповнення соціальних комунікацій інформацією з питань реформи з децентралізації влади в Україні. вивчення прийомів впровадження нових підходів до розвитку бібліотечно-інформаційної діяльності, пов'язаної із створенням інформаційно-комунікаційних майданчиків громад, функціонуванням у бібліотеках соціокультурних осередків формування їхнього інформаційно-культурного потенціалу, що у підсумку сприятиме створенню у суспільстві атмосфери взаєморозуміння і злагоди;

– дослідження теоретичних аспектів проблеми оцінювання ефективності роботи сучасної бібліотеки яка має визначальне значення для її утвердження в системі інформаційно-комунікаційних процесів сучасного суспільства як інституту, що забезпечує створення, накопичення, переробку і різні способи трансляції якісних інформаційних ресурсів. Проведено

обґрунтування необхідності розробки системи оцінки ефективності діяльності бібліотек у соціальних мережах та формулювання пропозицій щодо критеріїв та методик, доречних для застосування у такій системі.

Результати дослідження дали підстави для таких висновків:

1. Наукова бібліотека має значні ресурси і можливості у дослідженні економіко-інформаційних аспектів гібридної війни та цього феномену загалом. Зокрема, дослідження проведене у СІАЗ НБУВ засвідчило, що у 2014 – 2017 рр. Росія використовувала економіко-інформаційні механізми гібридної війни проти фінансового і реального секторів української економіки. Було встановлено, що руйнація шкідливих економічних міфів суттєво послаблює можливості інформаційно-психологічного впливу Росії на поведінку суб'єктів української економіки в ході російської гібридної агресії. Аналіз різноманітних джерел інформації дав змогу відслідковувати суттєві зміни російської стратегії з економічної підтримки сепаратистських формувань на Донбасі. Встановлено, що українська економіка не зважаючи на певні втрати доволі успішно протистояла російській гібридній агресії у відносно короткі терміни зуміла провести диверсифікацію економічних зв'язків. Водночас, у результаті проведених досліджень встановлено, що у ході гібридної війни з Україною російська економіка зазнала вагомих втрат які викликані не лише санкціями з боку зарубіжних партнерів, але і у результаті відповідних дій української держави.

2. Міф і суспільний наратив як особлива форма осмислення і інтерпретації історико-політичної реальності знаходяться у діалектичному зв'язку. За своєю комунікативною функцією міф і наратив виконують завдання визначення сенсів, а не пошуку і встановлення істини. Політичні міфи продукуються окремими соціальними групами з метою організації певних політичних дій, а також для легітимізації політичної влади шляхом формування на їх основі певного суспільного інтегрального наративу. Розвиток інформаційно-комунікативних технологій сприяв перетворенню політичних міфів і наративів з інструменту обґрунтування і реалізації політичних і соціальних інтересів в середині держави в ефективний засіб реалізації геополітичних проектів. Таким чином, важливою частиною ефективної державної інформаційної політики є штучне і цілеспрямоване конструювання політичних міфів і відповідних суспільних наративів, що в сучасних умовах перетворюється на ефективний інструмент формування конструктивного соціально-політичного середовища і консолідації суспільства.

3. Відповідно до організаційно-технологічних, програмно-технологічних, інформаційно-технологічних можливостей самих бібліотек в умовах кардинальних реформ, зокрема, таких як децентралізація влади, у бібліотечній сфері активізовано реалізацію ряду інформаційно-аналітичних, соціокомунікаційних проектів. Реалізація таких проектів дозволила визначити роль та місце бібліотек як соціокомунікаційних, соціокультурних центрів, інформаційних посередників між владним структурами та громадськістю в умовах децентралізації влади. У зв'язку із цим, визначено

наступні напрями зазначених проектів: а) дослідження інформаційних потоків, формування консолідованих масивів систематизованої, структуризованої інформації, наповнення соціальних комунікацій інформацією з питань реформи з децентралізації влади в Україні; б) впровадження нових підходів до розвитку бібліотечно-інформаційної діяльності, пов'язаної із створенням та функціонуванням у бібліотеках соціокомунікаційних, соціокультурних осередків, інформаційно-комунікаційних майданчиків громад, формуванням їхнього інформаційно-культурного потенціалу.

4. Розвиток бібліотечно-інформаційної діяльності в рамках виконання інформаційно-аналітичних, соціокомунікаційних проектів сприяє створенню соціокомунікаційного середовища з питань децентралізації влади в Україні, що, у свою чергу, ставить бібліотеки на рівень тих соціальних інституцій, які сприяють формуванню уявлення, знань та думки в громадськості, виконуючи соціалізуючу і консолідуючу роль в українському суспільстві. Усвідомлюючи свою роль, як сучасних культурно-освітніх, інформаційних центрів, бібліотеки поступово стають системоутворюючим компонентом соціокомунікативного середовища, зокрема, впроваджують оптимальні механізми підтримки стійких інформаційних обмінів в українському суспільстві на загальнодержавному та регіональному рівнях в період реформ, що у свою чергу сприяє подоланню проявів взаємовідчуження в українському суспільстві і створює інформаційно-комунікативне підґрунтя суспільної злагоди.

5. У якості критеріїв визначення ефективності діяльності бібліотеки у соціальних мережах пропонується враховувати: наявність документів, що регламентують присутність бібліотеки у соціальних мережах; відповідність принципів побудови, характеристик користувацького інтерфейсу, інформаційного наповнення, практики управління присутністю бібліотек у соціальних мережах показникам, визначеним відповідними документами; позитивна динаміка показників статистичних сервісів Інтернет-платформ, на яких розміщені бібліотечні представництва, щодо кількості звернень, коментарів, уподобань, інтенсивності та розгалуженості комунікаційних зв'язків через мережеву сторінку тощо; кваліфікація персоналу, що забезпечує функціонування мережевих представництв бібліотеки, витрати робочого часу на їх обслуговування, фінансові витрати. Наведений перелік показників для вимірювання ефективності та результативності діяльності бібліотеки у просторі соціальних мереж не є вичерпним і потребує подальшого доповнення та розвитку. Для подальшої розробки даної проблеми необхідне більш глибоке вивчення теоретичних засад аналізу ефективності функціонування мережевих представництв бібліотек та пошук і впровадження у роботу найкращих практик діяльності у мережевому середовищі провідних бібліотек світу.

6. Основні теоретичні напрями висвітлення особливостей масової комунікації щодо її впливу на суспільство підводять до необхідності вивчення можливостей функціонування ЗМК як способу контролю влади.

Концепції останніх десятиліть переорієнтовуються на вивчення особливостей передачі інформації нетрадиційними для писемної культури способами (телебачення, Інтернет, візуалізація інформації), значно складнішими бачать особливості впливу масової комунікації на формування суспільних цінностей. Сучасні теорії щодо особливостей функціонування мас-медіа дедалі ускладнюються, виокремлюються в єдину міждисциплінарну галузь науки, не втрачаючи при цьому соціологічних рис.

7. Мета інноваційної діяльності повинна бути направлена на кінцевий результат – підвищення рівня обслуговування користувачів. Виходячи з цього, можна виділити як основоположні наступні шляхи інтелектуалізації бібліотечно-інформаційної діяльності: організаційні (спрямовані на встановлення внутрішніх і зовнішніх комунікацій бібліотеки, формування бібліотечної політики, зміни в структурі бібліотеки); продуктивні (орієнтовані на розширення асортименту сервісних послуг, впровадження принципово нових послуг для користувачів); методико-технологічні (пов'язані з розробкою і використанням нових методик роботи бібліотеки, бібліотечних послуг, техніки і технологій); управлінські (спрямовані на неперервний професійний розвиток співробітників бібліотеки в т.ч. формування інформаційної культури і реалізацію творчого потенціалу кожного).

8. Побудована (але й надалі еволюціонуюча) інноваційна модель бібліотеки має відзначатися: по-перше, процесами інфраструктурного зближення з науковою діяльністю; по-друге, посиленням тих аспектів функціонування, які дозволяють розглядати бібліотеку як серцевину інформаційної інтелектуальної діяльності у суспільстві, як активного учасника процесів наукової комунікації; по-третє, реалізацією концепції глибокої інтелектуалізації бібліотечної професії. Саме інноваційна модель бібліотеки здатна здійснити її еволюційний перехід від діяльності із формування, збереження, опису, структуруванню документальної інформації і доступу до неї на рівень усвідомлення себе як соціального інституту, відповідального за відбір і обґрунтований аналіз потоків знань навкруги користувача.

З огляду на зазначене, першочерговими завданнями держави у сфері інформаційної політики залишається забезпечення конституційного права громадян на одержання, використання, поширення та зберігання інформації та вільне вираження своїх поглядів. В умовах глобалізації інформаційного простору не менш важливого значення також набуває і потреба у виробленні та просуванні у світі власного інформаційного продукту. Прикладом успішної реалізації зазначених завдань у рамках Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського є плідна інформаційно-аналітична робота Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ).

Створення у бібліотеках принципово нових видів інформаційних ресурсів, організація доступу до віддалених та локальних джерел інформації стали найважливішим завданням інформаційно-аналітичного забезпечення користувачів. В свою чергу, перетворившись у ХХ ст. на професійну,

інформаційно-аналітична діяльність нині впливає практично на всі сфери суспільного життя. У багатьох країнах виникають інтелектуальні корпорації, «фабрики думки», інформаційно-аналітичні відділи й служби в державних органах, компаніях, банках, політичних партіях. Бурхливо розвиваються ринки аналітичної інформації, інтелектуального продукту, методичного й програмного забезпечення його отримання. Тобто інформаційно-аналітична діяльність невід'ємно пов'язана з процесом інтелектуалізації суспільного життя. Нині інформаційно-аналітична діяльність – це особлива сфера людської діяльності, покликана забезпечити інформаційні потреби суспільства за допомогою аналітичних технологій через переробку вихідної інформації й здобуття якісно нових знань. Інформаційна аналітика виконує, насамперед, завдання якісно-змістовного перетворення інформації, функціонально перетинаючись у цьому аспекті з науковою й управлінською діяльністю.

Засоби масової комунікації розглядаються як важливий чинник становлення громадянського суспільства. Ключова роль у цьому напрямку належить мережевим засобам масової комунікації – інтернет-ЗМІ та соціальних медіа. Сучасні конфлікти між державами перетворюються на наративні конфлікти за свідомість, де важко визначити конкретного супротивника, його стратегічні цілі й передбачити подальші дії, де актори використовують множину маніпулятивних прийомів конструювання реальності, створюють контрольований хаос для доведення суспільства до точки біфуркації, коли воно змінить напрям свого цивілізаційного розвитку.

Не втрачає актуальності і проблема протистояння зарубіжним інформаційним впливам. Ключовим засобом адекватного і оперативного реагування і протидії інформаційній агресії є інформаційно-аналітичний напрям діяльності національних бібліотек. Події останніх років свідчать, що характерною рисою глобалізованого світу і провідним трендом сучасного політичного процесу стає використання цілеспрямованих і спеціальних інформаційних технологій. У контексті нової реальності початково неполітичні суб'єкти соціокультурного процесу та їхня діяльність наповнюються політичним змістом. Досягнутий на сьогодні рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій дає можливість якісно змінювати традиційні форми, способи і методи політичного впливу на соціально-політичний простір як в середині держав, так і на міжнародній арені, що у свою чергу, суттєво корегує політичні відносини як такі.

Відділ політологічного аналізу СІАЗ Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського успішно забезпечує інформаційно-аналітичний напрям діяльності. Так, з урахуванням поточної ситуації, що характеризується розширенням співробітництва України із країнами ЄС і США, диверсифікацією економічних відносин, масштабним реформуванням українського державного механізму, анексії Криму та українсько-російського протистояння, що триває на Донбасі співробітниками відділу було підготовлено і представлено в інформаційно-аналітичному журналі «Україна: факти, події, коментарі» понад 170 аналітичних оглядів, в яких, зокрема,

було висвітлено наступні проблемні аспекти: євроінтеграційних рух України (3); ситуація в Криму (3) і на Донбасі (7); політичний процес у Європі і світі – основні тенденції і перспективи (15); питання збереження і відновлення територіальної цілісності України (5); розвиток взаємовідносин України із зарубіжними партнерами (8); зарубіжна реакція на події в Україні (5); питання еволюції вітчизняного політичного поля (14); політична і соціально-економічна ситуація в регіонах України (4); реформування державного механізму і законодавче забезпечення (4); проміжні підсумки роботи органів державної влади (8); реформування системи місцевого самоврядування і децентралізації влади (14); проблема протистояння негативним впливам і забезпечення інформаційної безпеки (3); аналіз основних тенденцій розвитку української економіки (28) тощо.

Результати наукових досліджень працівників відділу були також презентовані в 25 наукових статтях, опублікованих у фахових наукових виданнях і доповідях, у тому числі: Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація» присвяченої 100-річчю Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського (м. Київ, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 6–8 листопада 2018 р.); Міжнародна наукова конференція «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі» (м. Київ, Київський національний університет культури і мистецтв, 15 травня 2018 р.); VIII Міжнародна науково-практична конференція «Сучасна бібліотечно-інформаційна безперервна освіта: стратегічні орієнтири» (сmt. Славське, Українська бібліотечна асоціація, 27 лютого – 2 березня 2018 р.); Круглий стіл «Українське націєтворення: між конфліктом і консенсусом» (ІСПП НАПН України, 19 квітня 2018); Міжнародна наукова конференція «Стратегії розвитку бібліотек: від ідеї до втілення» (м. Київ, НБ КПІ, 6–7 грудня 2018 р.); IX Львівський міжнародний бібліотечний форум (м. Львів, Українська бібліотечна асоціація, 19–22 вересня 2017 р.); Науково-практичний семінар «Медіаграмотність у сучасному суспільстві» (м. Київ, Державна бібліотека України для юнацтва, 15 березня 2018 року); Другий круглий стіл «Історія в нас і ми в історії: психологія історичної пам'яті» (з міжнародною участю) (м. Київ, СПП НАПН України, 8 листопада 2018 р.); II Всеукраїнська науково-практична конференція «Українське суспільство в умовах війни: виклики сьогодення та перспективи миротворення» (м. Маріуполь, Донецький державний університет управління, 15 червня 2018 р.)

Працівники відділу постійно і плідно працюють над підвищенням наукового рівня. Зокрема, заввідділу політологічного аналізу М. Закіров 22 березня 2018 року успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук за темою «Політична думка російського зарубіжжя 1920–30-х рр. у контексті осмислення державної ідентичності». Науковий співробітник відділу політологічного аналізу В. Струнгар 17 травня 2018 року успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за темою «Бібліотечна складова в системі суспільного використання соціальних медіа». Старший

науковий співробітник О. Ворошилов завершив підготовку тексту одноосібної монографії «Бібліотека як інтегратор глобальних інформаційних ресурсів» (14 д. а.).

2. Бібліотечні установи у піднесенні соціальної значимості інформаційних обмінів у соцімережах.

Протягом звітнього періоду співробітники відділу оперативної інформації (ВОІ) СІАЗ проводили науково-дослідну роботу в межах планової теми «Шляхи підвищення ефективності функціонування соціальних комунікацій в умовах посилення глобальних інформаційних впливів», досліджуючи роль бібліотечних установ у піднесенні соціальної значущості інформаційних обмінів у соцімережах.

Актуальність теми зумовлена як зростанням соціальної значущості інформаційних обмінів у соціальних медіа, так і уточненням бібліотеками своїх функцій та форм їх реалізації з огляду на сучасні інформаційні процеси. На функціонування НБУВ та її роль у суспільних процесах насамперед впливають і впливатимуть надалі обрані нею шляхи адаптування до цифрової реальності, тобто її стратегія розвитку. Аналіз світових тенденцій та досвіду провідних вітчизняних бібліотечних установ дає підстави виокремити серед найпрогресивніших два напрями розвитку бібліотек:

а) як інформаційних центрів. Бібліотека – традиційно точка перетину, концентрації і опрацювання інформаційних потоків. Доцільно організовувати аналіз, синтез інформації, прогнозування, моделювання, інформаційне виробництво на базі бібліотеки, з орієнтуванням на розвиток онлайн сервісів.

б) як культурного простору для об'єднання зусиль держави і суб'єктів громадянського суспільства, як центру наукової та місцевої громад. На виконання соціальної, виховної, інформаційної, культурної функцій бібліотека має розвиватись як центр громади, культурний простір, комфортний для роботи і дозвілля користувача, місце інформаційної взаємодії держави і суб'єктів громадянського суспільства.

Обидва напрями розвитку обумовлені інформаційними потребами користувача і об'єктивно створюють умови для зростання ролі бібліотек у підвищенні соціальної значущості інформаційних обмінів, і в соціальних медіа зокрема.

Бібліотеки, які здавна відіграють важливу роль у соціалізації особистості, з розвитком соціальних медіа отримали додатковий канал комунікації, який донедавна науковці називали альтернативним каналом соціалізації. На нашу думку, з огляду на його усталеність у житті суспільства, та дедалі глибші процеси віртуалізації, нині мало підстав вважати його альтернативним. Водночас даний канал відкрив додаткові можливості перед бібліотекою для передачі знань між поколіннями людей, прошарками населення, групами, спільнотами користувачів, для підвищення соціальної значущості інформаційних обмінів у соціальних медіа.

Зростанню ролі бібліотек в інформаційних обмінах у соцмедіа сприяє насамперед стрімке збільшення кількості користувачів мереж та охоплення мережами практично всіх сфер суспільного життя.

Під час дослідження теми з'ясовано, що взаємодія бібліотек і соціальних медіа (СМ), яка веде до підвищення рівня соціальної значущості інформаційних обмінів, відбувається за кількома основними напрямками.

Один з них пов'язаний зі взаємною інтеграцією їхніх сервісів, що дає, зокрема бібліотеці, ряд переваг. Насамперед – можливість заявити про себе величезній аудиторії, спілкуватися безпосередньо з колегами і читачами, миттєво повідомляти бібліотечні новини.

Вітчизняні бібліотеки почали використовувати соціальні сервіси як канали неформальної комунікації та способи мотивації розвитку професійної сфери, що реалізуються у різних формах (від спілкування з колегами до курсів підвищення фахової кваліфікації); як засоби залучення ширшої аудиторії користувачів мережі (інформування про бібліотечні події, навчання або навіть інформаційне обслуговування); як інструменти бібліотечного маркетингу, що сприяють розповсюдженню бібліотечних новин, стимулюють просування бібліотечних продуктів, послуг та сервісів, анонсують маркетингові заходи, проекти та програми; слугують засобами реклами та PR-технологій для книгозбірень; як "креативне" доповнення основних веб-сайтів бібліотек, що існує паралельно, а подекуди як альтернатива створення останніх завдяки доступності. Соціальні сервіси розширюють професійні контакти, заохочують пошук нового стилю й пріоритетів, ідей співробітництва та їхньої реалізації у бібліотечній галузі, формують позитивний імідж книгозбірень, допомагають зміцнити довіру до них у користувачів та інших учасників інформаційного суспільства, стимулюють останніх стати партнерами у розвитку бібліотек.

Відділ оперативної інформації у складі інформаційно-аналітичних підрозділів НБУВ (СІАЗ, НЮБ, ФПУ) представлений у мережі на сайті Центру досліджень соціальних комунікацій (<http://nbuviar.gov.ua/>) та сторінками у Facebook, на яких протягом звітного періоду висвітлювалася діяльність підрозділу, анонсувалися події, аналізувалися суспільні процеси та тенденції розвитку соціальних комунікацій, подавалися повнотекстові інформаційно-аналітичні матеріали. Зокрема, інформаційно-аналітичні бюлетені «Соціальні мережі як чинник інформаційної безпеки» та «Проблеми інформатизації», реферативний бюлетень «Шляхи розвитку української науки» та ін.

Водночас фахівці СІАЗ наголошують на необхідності розроблення й упровадження стандартів, які б визначали основні принципи та правила створення, оформлення, наповнення мережеских сторінок бібліотек, регламентували робочий час працівників, відповідальних за їх адміністрування, дали б можливість значно підвищити якість вказаних ресурсів, а також забезпечити наступність їх функціонування.

Важливе значення для соціалізації користувачів і бібліотек, і соцмедіа має обмін науковою інформацією. Дослідження контенту

популярних наукових сторінок у Facebook показало, що їх здебільшого можна об'єднати в такі групи:

– Представництво наукового часопису, телевізійної чи радіопрограми: Popular Science, Science Channel, Science Daily, Science Friday, Science News Magazin, Science Careers.

– Представництво урядових чи громадських дослідницьких організацій, об'єднань: California Science Center, International Association for Political Science Students, National Science Foundation (NSF).

– Сторінки-інформатори з усіх галузей наук, своєрідні розсилки відомостей про нові винаходи, анонси подій: A Moment of Science, Science & Technology, Science and Technology, Science/Technology, «Новости науки», «Моя наука» та ін.

При цьому бібліотека не лише надає доступ до своїх сервісів користувачам мереж, а й сама активно використовує наукову інформацію соцмедіа для створення власних інформаційних продуктів. Так, СІАЗ готує реферативний бюлетень «Шляхи розвитку української науки» (http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=25&Itemid=186), у якому на базі різноманітних джерел інформації, зокрема і соцмедіа, висвітлює питання підвищення ефективності наукової діяльності, проблеми реформування української науки, подається інформація про здобутки вітчизняної науки та досвід розвитку наукових досліджень за рубежом. Текст виставляється на сторінці СІАЗ у Facebook, а також на порталі НАНУ, сайті Центру досліджень соціальних комунікацій.

Користувачі соціальної мережі Facebook та сайту Центру мають доступ до наукового доробку останніх років співробітників інформаційно-аналітичних підрозділів НБУВ (34 монографії, 14 збірників «Наукові праці НБУВ», матеріали наукових конференцій та інші результати науково-дослідної діяльності).

Особливої уваги науковців заслуговує роль взаємодії бібліотек і соцмедіа в політичній комунікації та її вплив на процеси формування громадянського суспільства в Україні.

Характерною властивістю бібліотек є їхня здатність передавати інформацію політико-правового характеру від покоління до покоління і від спільноти до спільноти. У процесі своєї діяльності, бібліотеки беруть участь у здійсненні таких функцій політичної комунікації, як:

– поширення ідейно-політичних цінностей, знань про політику, політичне інформування;

- формування громадської (політичної) думки;

• поширення політичної культури, її розвиток в індивідів;

• політико-культурний обмін;

– підготовка громадськості до участі в політиці.

Даючи змогу своїм користувачам долучатися до акумульованих у бібліотечних фондах наукових знань щодо вироблених у процесі розвитку даного соціуму політичних традицій, цінностей, ідей, беручи участь у роз'ясненні громадянам політики і дій державної влади, надаючи доступ до

інформації політико-правового характеру – Конституції, законів, указів тощо, які задають і обумовлюють спрямованість і межі компетенції органів державної влади та конструювання поведінки індивідів, бібліотека сприяє як задоволенню потреб громадян у розумінні своєї належності до певної держави та визначенні прийнятних для них способів участі у відстоюванні державних інтересів, так і їхньому розумінню власних можливостей при реалізації особистих прагнень у системі держави.

Ураховуючи, що політична комунікація є одним з засобів трансляції політичної свідомості в межах певної політичної культури суспільства, бібліотеки, зберігаючи суспільно-політичні надбання, забезпечують спадковість і наступність політичної свідомості. Ініціюючи в соціальних медіа дискусії на актуальні політико-правові проблеми, бібліотеки створюють умови для участі в їх обговоренні користувачів, які таким чином отримують можливість висловити власну думку, здійснити суспільну апробацію своїх позицій і набути або вдосконалити навички політичного спілкування й участі в суспільно-політичних процесах. Робота бібліотек у напрямі підвищення рівня суспільно-політичних знань і політико-правової культури суспільства стає складовою їх освітньої та культурної функцій.

При цьому за допомогою бібліотек можуть бути забезпечені необхідні пропорції «між змістовним наповненням комунікацій новою інформацією, що узагальнює нові явища дійсності, та інформацією, продукованою попередніми поколіннями, що може бути дороговказом, орієнтиром користувачам під час оперування новими ресурсами».

Додатковою перевагою бібліотек у сприянні процесам демократизації є те, що, маючи доступ до широких масивів інформації, вони здатні надавати довідково-консультативні послуги і сприяти в такий спосіб підвищенню інформаційної та політико-правової культури, з одного боку, громадян, а з іншого – представників органів державної влади. При цьому, залишаючись затребуваними суспільними центрами, бібліотеки мають можливість забезпечувати опосередкований діалог між громадськістю й органами державного управління, що є необхідною умовою функціонування демократії.

У таких умовах перед відділом постає завдання сприяти освіті та просвіті мас, донесенню до громадськості максимально об'єктивної інформації стосовно процесів, що відбуваються в державі та світі, підвищенню рівня політико-правової культури суспільства. При цьому зростає роль соцмедіа як каналу взаємодії, комунікації і соціалізації. Бібліотечні спільноти є одним з прикладів представлення в соціальних мережах груп (громад), що створені на основі корпоративних інтересів і зв'язків. Для них характерна просвітницька функція в мережі, яка реалізується на принципах розширення можливостей вільного доступу до інформації, сприяє забезпеченню свободи читання, інтелектуальної свободи і вільного висловлення й руху ідей та інформації. У таких спільнотах не лише йде обговорення суто фахових тем, висловлення пропозицій та ініціатив, спрямованих на розвиток бібліотечної справи, корпоративних зв'язків, а й

формується певна громадянська позиція з суспільно резонансних проблем, від наукових до політичних. З ініціативи членів бібліотечних спільнот у соціальних мережах проводяться акції, флешмоби патріотичного характеру з популяризації української історії, мови, традицій, кінофільмів, живопису, музики тощо.

Активна робота інформаційно-аналітичних підрозділів НБУВ з розміщення соціально значущої інформації у соцмедіа, ініціювання обговорень у них актуальних суспільних проблем, надання онлайн доступу до повнотекстових наукових, інформаційно-аналітичних видань та матеріалів власного виробництва сприяє підвищенню соціальної значущості інформаційних обмінів у соцмедіа.

Водночас, якщо трансформація НБУВ в сучасний інформаційний центр, хоча й значно повільніше, ніж нам хотілося, але впевнено йде, то процеси створення в бібліотеці центру громади, академічної спільноти, центру взаємодії органів державної влади і громадянського суспільства лише започатковуються. Зокрема, не повною мірою використовується і такий канал комунікації, як соціальні мережі. Не можна назвати ефективною практику роботи в соцмережах на сторінках НБУВ, та й аналітичних підрозділів, доки їм бракує інтерактивності, онлайн сервісів, оперативного зв'язку з користувачами.

Отже, серед напрямів роботи, що можуть посилити взаємодію бібліотек і соцмедіа, підвищити соціальну значущість інформаційних обмінів у СМ, виокремимо такі:

- подальша інтеграція бібліотечних сервісів з соцмедіа;
- виробництво та надання релевантної інформації користувачам (тематичної, структурованої);
- розвиток онлайн сервісів (насамперед замовлення та отримання інформації через мережу);
- удосконалення практики використання інформації соціальних медіа для підготовки інформаційних продуктів бібліотек;
- активніше пропонування інформаційних послуг, пошук свого користувача – індивідуального, корпоративного;
- подальший розвиток інтерактивності бібліотечних сервісів;
- використання можливостей соціальних мереж для розширення контактів з громадськими організаціями, органами державної влади та самоврядування, для формування комфортного культурного простору в бібліотеці.

Результати науково-дослідної роботи у межах планової теми висвітлено у 15 публікаціях (8,42 ум.др.арк) співробітників відділу у вітчизняних та зарубіжних наукових фахових виданнях (Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / редкол.: О. С. Онищенко (голова), Г. В. Боряк, В. М. Горовий [та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – К., 2018. – Вип. 49, 50; Вісник кн. пал. – К., 2018. – № 2;5; The Scientific heritage. – Budapest, 2018. – № 21).

Результати досліджень були апробовані під час роботи таких міжнародних наукових конференцій: Міжнародна наукова конференція «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі», 15.05.18, Київ, КНУКіМ; Міжнародної наукової конференції «Бібліотека – Наука – Комунікація. 100-річчя Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» (НБУВ, листопад 2018 р., м. Київ). Тези виступів наукових працівників відділу розміщені на сайті СІАЗ, порталі НБУВ та в збірнику «БІБЛІОТЕКА. НАУКА. КОМУНІКАЦІЯ : 100-річчя Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 6–8 лист. 2018 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада дир. б-к та інформ. центрів – членів МААН. – Київ, 2018. – 824 с.”.

Також співробітниками відділу здійснювалась робота з поповнення бібліотечного електронного ресурсу, обробки та систематизації документів. Продовжено формування електронних тематичних файлових колекцій за напрямками роботи, обробка та систематизація документів відповідно до тематики інформаційно-аналітичних матеріалів, підготовлених на замовлення органів державної влади. Зокрема, за такими темами:

1. «Проблеми інформатизації» (doc);
2. «Шляхи розвитку української науки» (doc, pdf);
3. «Соціальні мережі як чинник інформаційної безпеки» (doc, pdf);
4. «Інформаційна ситуація в Україні» (doc).

Протягом звітнього періоду науково-інформаційна робота та бібліотечно-інформаційне обслуговування були спрямовані на оперативне забезпечення користувачів, зокрема вищих органів державної влади, матеріалами суспільно значущої тематики, підвищення ефективності використання інформаційного ресурсу бібліотеки, урізноманітнення форм інформаційно-аналітичної роботи.

З цією метою випускалися такі інформаційно-аналітичні видання:

«Інформаційна ситуація в Україні»

Аналіз тижневого масиву регіональної електронної інформації. – аналітичний проект у співпраці з Головним ситуаційним центром України при РНБО, спрямований на моніторинг та аналіз інформаційної картини українського медіаполя щодо ризиків і загроз національній безпеці країни. За визначеними інформаційними ресурсами щоденно здійснюється відбір і систематизація повідомлень з регіональної проблематики. Видається щотижня. Обсяг – 0,35 ум. др. арк.

«Шляхи розвитку української науки»

Інформаційно-аналітичний бюлетень матеріалів ЗМІ, у якому висвітлюються проблеми підвищення ефективності наукової діяльності, перебіг реформування української науки, подається інформація про здобутки вітчизняної науки та досвід розвитку наукових досліджень за рубежом. Видається щомісяця. Обсяг – 5,5 ум. др. арк.

«Соціальні мережі як чинник інформаційної безпеки»

Інформаційно-аналітичний бюлетень інтернет-ресурсів, у якому представлені матеріали з питань розвитку соціальних мереж, їх взаємодії з бізнесом, проблеми захисту даних, вплив мереженого спілкування на особистість, а також проблеми суспільної безпеки. Виходить двічі на місяць. Обсяг – 3 ум. др. арк.

«Проблеми інформатизації»

Огляд матеріалів ЗМІ. Офіційна інформація, відгуки офіційних осіб з проблем інформатизації. Також висвітлюються питання розвитку інформаційних технологій, забезпечення інформаційного суверенітету країни, специфіка глобальних інформаційних впливів на вітчизняний інфопростір. Видається двічі на місяць. Обсяг – 4 ум. др. арк.

Загалом працівниками відділу підготовлено і видано 95 випусків інформаційно-аналітичних бюлетенів загальним обсягом 254,7 ум. др. арк., або 6138 записів:

«Проблеми інформатизації» (21 вип.);

«Шляхи розвитку української науки» (10 вип.);

«Інформаційна ситуація в Україні» (42 вип.);

«Соціальні мережі як чинник інформаційної безпеки» (22 вип.);

При цьому з метою диференційованого обслуговування керівництва органів державної влади підготовлено 42 випуски інформаційно-аналітичних видань, 43 випуски оглядових видань, 10 – реферативних.

У рамках системи вибіркового розповсюдження інформації відділом підготовлено й надіслано 22 випуски оглядових видань.

Значна увага приділялась дослідженням особливостей висвітлення суспільно-економічних, суспільно-політичних процесів реформи з децентралізації влади в Україні, налагодження ефективних інформаційних обмінів між учасниками цього процесу. Готувались інформаційно-аналітичні огляди з суспільно-політичної та економічної тематики, а також політико-правових аспектів впровадження реформи (підготовлено 19 аналітичних оглядів (1,7 авт. арк.).

3. Розвиток системно-інтеграційної взаємодії бібліотечної та наукометричної діяльності.

У рамках наукової теми співробітниками відділу бібліометрії і наукометрії СІАЗ Досліджено доробки бібліотекознавців з визначення напрямів розвитку бібліотек і їхнього місця в цифровій науці та суспільстві знань. Констатовано, що в більшості з них розглядаються функціонально-структурні трансформації бібліотеки, пов'язані з впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій. Проблема розробки нової парадигми діяльності бібліотеки в світі, що стрімко змінюється, у більшості досліджень не ставилася на перший план.

У якості основної методологічної бази при визначенні вектора розвитку бібліотеки обрано синергетику, яка передбачає розширення спектру інформаційних процесів у бібліотеці й поглиблення її взаємодії з зовнішніми структурами. Проведено аналіз етапів, які сприяли синергії традиційних

бібліотечно-інформаційних процесів і наукометричних розвідок. Перший з них – створення е-каталогу. Констатовано, що НБУВ вже в 1994 р. розпочала формувати електронний каталог поточних надходжень, ресурси якого з 1997-го надаються користувачам мережі Інтернет. Згодом у 2008 р. проведено оцифрування та представлення на сайті бібліотеки генерального алфавітного каталогу (5 млн зображень карток) і каталогу дисертацій (100 тис. карток) з двоступеневим пошуково-навігаційним апаратом.

Акцентовано увагу на другому етапі наукометричних інформаційних технологій – створенні реферативної інформації. Розглянуто формування національної системи реферування наукової літератури, що розпочалося в Україні у 1998 р. двома провідними науково-інформаційними центрами держави – НБУВ та Інститутом проблем реєстрації інформації НАН України. Вони організували реферування української наукової літератури спільними зусиллями зацікавлених суб'єктів системи документальних комунікацій з подальшою централізованою кумуляцією кооперативно створених масивів реферативної інформації в загальнодержавній реферативній базі даних «Україніка наукова». У цій базі представлено праці, опубліковані вітчизняними видавництвами. Відзначено, що останнім часом особливої актуальності набуває отримання інформації про зростаючий потік зарубіжних публікацій українських науковців і наголошено на потребі проведення досліджень для започаткування реферування української наукової екстеріоріки.

Розвинено уявлення про третій етап системно-інтеграційної взаємодії інформаційних процесів у бібліотеці фахівці – формування повнотекстових ресурсів. Спочатку зібрання таких ресурсів іменувалися електронними (віртуальними, мережевими, онлайн-овими, цифровими) бібліотеками. З часом замість згаданих словосполучень почали вживати термін «репозиторій». Це не уточнення назви, а кардинальна зміна парадигми соціальних комунікацій, яка забезпечує вирішення проблеми одержання та поширення інформації, не порушуючи прав виробників, посередників і користувачів інформації. Принципова відмінність репозиторіїв від електронних бібліотек полягає в тому, що вони представляють собою інтегроване науково-видавниче та бібліотечно-інформаційне середовище, в якому питань, пов'язаних з авторським правом і суміжними правами не виникає. Отримано дані, що станом на середину 2018 р. у світі функціонує понад 4,6 тис. таких репозиторіїв, в Україні – 99. Серед вітчизняних найбільшими зібраннями з вільним доступом до повнотекстових ресурсів є «Автореферати дисертацій, захищених в Україні» та «Наукова періодика України», формування яких започатковано НБУВ.

Розглянуто проекти оцифрування текстових матеріалів, що вже стали масовим явищем. Відзначено відставання бібліотек України у цьому сегменті цифрової гуманітаристики, що пояснюється недостатнім фінансуванням робіт зі створення сучасної матеріально-технічної бази сканування. Певним винятком є діяльність НБУВ і Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого з формування фонду Світової цифрової бібліотеки (World

Digital Library) – проекту ініційованого у 2005 р. Бібліотекою Конгресу США. У ній станом на 2018 р. на єдиній технологічній платформі зберігається 20 тис. цифрових копій найцінніших матеріалів з історії та культури держав і народів світу починаючи з другого тисячоліття до н. е. Від України першими об'єктами фонду Світової цифрової бібліотеки стали три історико-культурні пам'ятки з фондів НБУВ: Київські глаголичні листки (IX-X ст.) – одна з найдавніших пам'яток старослов'янської писемності; Апостол (1574) – перша точно датована книга, надрукована на українських землях; Кобзар (1840) – перше прижиттєве видання збірки поезій класика української літератури Т. Г. Шевченка. Вони з'явилися на сайті World Digital Library у листопаді 2011 р. Констатовано, що станом на 2018 р. більшість надходжень від України забезпечила Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого (75 пам'яток).

Відзначено, що наявність у бібліотеках повнотекстових електронних ресурсів і значних обчислювальних потужностей створило передмови для четвертого етапу цифрової гуманітаристики – запровадження бібліометричних технологій і наукометричних досліджень. Зокрема, в НБУВ такі роботи розпочато у 2009 р. На перших етапах вони спрямовувалися на одержання показників, що характеризують представлення української науки у комерційній бібліометричній системі Scopus. З появою загальнодоступної бібліометричної платформи Google Scholar у науковій спільноті з'явилася можливість висвітлювати результати своїх досліджень у вигляді бібліометричних профілів, які містять вивіреним безпосередньо науковцем список його публікацій, індекси та діаграму їх цитувань, фото та коло наукових інтересів дослідника тощо.

Розглянуто інформаційно-аналітичну систему «Бібліометрика української науки», що акумулює інформацію про бібліометричні профілі і забезпечує надання суспільству цілісного уявлення про вітчизняне дослідницьке середовище, його галузеву, відомчу та регіональну структуру. «Бібліометрика української науки» – унікальний проект, який розвивається за безпосередньої участі наукової й бібліотечної спільноти. Їхня системно-організаційна взаємодія забезпечує організацію наукометричної діяльності бібліотечної системи країни в цілому. Вона полягає у скоординованій роботі наукової спільноти, яка формує первинні бібліометричні дані, та інформаційних інституцій (а саме, бібліотек), що здійснюють їхнє аналітичне опрацювання. Результат такої співпраці – «Бібліометрика української науки» – загальнодоступна система оприлюднених результатів дослідницької діяльності та програмно-технологічні засоби для її експертного оцінювання й прогнозування розвитку науки. Станом на кінець 2018 р. у названій системі зареєстровано 46 тис. вчених, 150 інституцій (університетів і академічних установ), 720 наукових колективів (кафедр, відділів, лабораторій) і 580 наукових періодичних видань. Для вчених наведуться індекси Гірша в системах Google Scholar і Scopus (за наявності).

Проаналізовано основні світові наукометричні платформи, найбільш авторитетними з яких є Web of Science та Scopus. Відзначено їх значні

функціональні можливості (зокрема, наявність аналітичних надбудов) і водночас недостатнє географічне, мовне, видове та тематичне індексування наукової продукції. Ці платформи охоплюють відповідно 12 і 22,5 тис. журналів з майже 200 тис. наукових періодичних видань. Постає питання: чи дає вибірка з 22,5 тис. журналів вичерпну картину наукового світу? Саме тому в окремих країнах (Китай, Іран, Іспанія, Росія та ін.) створюють національні бібліометричні проекти. Потреби формування національних індексів наукового цитування не існувало б за наявності єдиної системи індексування журналів. Власники Web of Science та Scopus не ставлять завдання опрацювати всі періодичні видання. Їхня політика – спонукати науковців світу до опублікування результатів дослідницької діяльності в певному колі, насамперед, англomовних журналах на комерційних засадах.

Констатовано, що потреба об'єктивного оцінювання результативності дослідницької діяльності вимагає створення бібліометрики глобального виміру – інформаційно-аналітичної системи, яка б забезпечувала максимально повне покриття наявних наукових ресурсів і уможлиблювала отримання статистично достовірної картини стосовно стану світової науки. Обґрунтовано можливість реалізації глобальної бібліометрики шляхом створення та наступної інтеграції національних інтеперабельних бібліометричних проектів, яким є «Бібліометрика української науки».

Наголошено на головній особливості розвідок гуманітарних наук – спрямованості на вирішення проблем, актуальних для конкретної країни. Кожна нація має свою, притаманну лише їй історію, мову тощо і місія гуманітарної науки – досліджувати цю проблематику. Гуманітаристика більшою мірою, ніж технічні чи природничі науки, потерпає від американоцентризму та лінгвістичної асиметрії найбільших бібліометричних платформ, що виливається у дискримінацію публікацій національними мовами. Тому при проведенні наукометричних досліджень у цифровій гуманітаристиці слід звертати увагу на альтернативні метрики. Вони (зокрема, аналіз статистики звернень до публікацій) сьогодні ще не набули належного поширення. До головних переваг альтернативних метрик слід віднести можливість вимірювання соціального ефекту досліджень, а також оперативність отримання даних і гнучкість показників. Водночас альтернативні показники не позбавлені таких недоліків, як маніпулятивність. Тому, передчасно говорити про їх широке застосування, однак доцільно використовувати закладені в них інформаційні функції.

Проведено узагальнення емпіричних закономірностей Бредфорда (розподіл журналів за кількістю вміщених у них статей з певної теми), Лотки (розподіл вчених за публікаційною активністю) та Ципфа (розподіл слів за вживаністю в тексті), що наближено описують явища і процеси самоорганізації у вищезгаданих сферах соціальних комунікацій. Відзначено масштабну інваріантність сімейства таких закономірностей і відсутність їх точного опису елементарними функціями. Обґрунтовано математичну модель процесів самоорганізації як вияв стійкого закону розподілу ймовірностей. Відзначено, що стійкі закони розподілу в загальному випадку

не описуються елементарними функціями (винятками є нормальний закон розподілу та розподіл Коші). Тому численні спроби аналітичного представлення закономірностей соціальних комунікацій степеневими, гіперболічними чи іншими елементарними функціями не могли мати успіху. Визначено характеристичний показник цього закону, який дорівнює константі золотого перетину. Поява цієї константи в соціальних комунікаціях не є унікальним феноменом. Вона присутня в біології (розподіл біорізноманіття організмів на певній території), географії (розподіл населених пунктів за кількістю жителів), економіці (розподіл матеріальних благ у суспільстві), архітектурі (геометричні пропорції споруд) тощо. У цілому це свідчення їх належності до єдиного континууму і загального взаємозв'язку та взаємозалежності між явищами і процесами в природі та суспільстві. Висловлено припущення, що константа золотого перетину може стати в синергетиці таким же знаковим числом, яким у математиці є ірраціональне число 3,14 (відношення довжини кола до його діаметра).

Проведено узагальнення інтегрованого технологічного циклу наукомістких процесів і бібліотеці, що включають бібліографування та реферування, формування репозиторіїв і проведення наукометричних досліджень. Визначено перспективні напрями подальших розвідок – виділення з інформаційних масивів нових знань. Розглянуто технології Data Mining і Text Mining, які дозволяють вирішувати такі завдання. Термін Data Mining означає сукупність методів виявлення в даних раніше невідомих, нетривіальних, практично корисних і доступних для інтерпретації знань, необхідних для прийняття рішень у різних сферах людської діяльності. Англійське словосполучення «Data Mining» поки не має усталеного перекладу українською мовою. Вважається більш точним і повним його переклад як «виявлення знань у базах даних». Основу Data Mining становлять методи класифікації, моделювання та прогнозування. Сюди також відносять статистичні методи (дескриптивний, кореляційний, факторний аналіз тощо). Одне з найважливіших призначень Data Mining полягає в наочному поданні результатів обчислень (візуалізація), що дає змогу використовувати цей інструментарій дослідниками, які не мають спеціальної математичної підготовки. Text Mining – сукупність методів і технологій, призначених для екстракції знань з неструктурованої текстової інформації. Вони уможливають алгоритмічне виявлення раніше невідомих зв'язків і кореляцій у текстових даних. Інші важливі завдання Text Mining – віднесення документів до деяких категорій із заданої схеми їх систематизації, забезпечення нового рівня семантичного пошуку документів. Сьогодні технології Text Mining застосовуються, наприклад, при сортуванні повідомлень електронної пошти, вибіркового поширенні новин, розміщенні документів по певних папках. Text Mining використовує результати тематичного індексування для пошуку документів, що відповідають вимогам користувача, зокрема містять зазначені ним ключові слова. Реалізація цих технологій потребує консолідації зусиль науковців і представників профільних структур для розроблення нових методологічних підходів до

проведення досліджень, створення інноваційного інструментарію. Наголошено на потребі підготовки фахівців нової генерації – бібліотекарів-аналітиків, в яких гуманітарна освіта органічно поєднуватиметься з навичками роботи з цифровими технологіями.

Зроблено висновок, що методологія синергетики забезпечує системно-інтеграційну взаємодію науково-видавничих, бібліотечно-інформаційних, оглядово-аналітичних і наукометричних процесів та технологій. У цілому така взаємодія сприяє функціонально-структурній трансформації бібліотеки з елемента наукової інфраструктури в учасника дослідницької діяльності, складника цифрової науки.

Для надання суспільству цілісного уявлення про стан вітчизняного наукового середовища у загальному доступі на порталі «Центр досліджень соціальних комунікацій» Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського представлена інформаційно-аналітична система «Бібліометрика української науки». Станом на кінець 2018 р. у ній зареєстровано 46 тис. вчених, 150 інституцій (університетів і академічних установ), 720 наукових колективів (кафедр, відділів, лабораторій) і 580 наукових періодичних видань. Для вчених наведено індекси Гірша в системах Google Scholar і Scopus. Система містить також бібліометричні показники з наукометричних платформ Web of Science і Scopus.

4. Основні тенденції врегулювання проблем правового забезпечення функціонування національного інформаційного простору в умовах міжнародних інформаційних протистоянь.

Наукові працівники Національної юридичної бібліотеки, відповідальні виконавці, включені до виконання етапу наукової роботи працювали для забезпечення акумуляції та ефективного використання документально-інформаційних ресурсів на всіх видах носіїв, що містять правову інформацію; вивчення громадської думки про ефективність правотворення, суспільні потреби в його вдосконаленні; підготовку інформаційно-аналітичної та аналітично-прогнозної продукції, орієнтованої на задоволення запитів всіх категорій замовників.

Відповідно, тематика досліджень формувалася в контексті проблематики:

- правового регулювання та аналізу нормативної бази;
- інформаційних обмінів, специфіки інформаційного обігу в умовах міжнародних інформаційних протистоянь;
- інформаційної безпеки, інформаційних загроз та ризиків в контексті системі формування суспільної свідомості та думки, прийняття рішень;
- використання спеціальних методів, способів і засобів для впливу на інформаційне середовище і захисту національного інформаційного простору.

Також, предметом досліджень є проблеми, що стоять перед Україною у контексті реалізації державних програм національного розвитку і розробки механізмів відстоювання національних інтересів в процесі здійснення

міжнародного діалогу, співробітництва та координації в економічній та політичній сферах. Увагу приділено адаптації політико-правової бази до нових суспільно-політичних, військових, інформаційних та гуманітарних загроз, проблемам адекватного реагування на вияви системних криз та викликів, розвитку глобальних та регіональних процесів в умовах інформаційної агресії.

Національна юридична бібліотека методично працює над забезпеченням в умовах інтенсифікація інформаційних процесів оперативного змістовного наповнення інформаційних баз та каналів комунікації максимально об'єктивною, достовірною, актуальною, науковою інформацією, яка була б здатною долати інформаційно-комунікативні шуми та бар'єри.

Наукове осмислення розвитку взаємодії бібліотек з різними категоріями користувачів відбувається в сфері створення та вдосконалення оптимальних умов задоволення інформаційних потреб і реалізації прав громадян, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, організацій, громадських об'єднань на основі формування і забезпечення інформаційної взаємодії в площині використання інформаційних ресурсів та дистантних форм доступу до них.

Також в рамках науково-дослідної теми фахівці Національної юридичної бібліотеки продовжували роботу щодо вдосконалення механізмів організації великих обсягів інформації з метою демонстрації співвідношення явищ і фактів в часі та просторі та закономірностей об'єкта дослідження. Проводилась робота щодо відпрацювання нових підходів до кількісного та якісного контент-аналізу в рамках науково-практичних досліджень інформаційного поля України та аналітичної обробки інформаційних потоків відповідно до обраних тем та поставлених завдань.

Практичним результатом роботи стала підготовка тематичних інформаційно-аналітичних матеріалів за такими напрямками: конституційний процес, проблеми децентралізації, національна безпека, зокрема, у регіональному зрізі, стратегія правотворення, юридично-інформаційний супровід економічних процесів, правове забезпечення гуманітарної політики – відповідно до запитів замовників.

За звітний період підготовлено і видано 31 випусків інформаційно-аналітичних бюлетенів:

Громадська думка про право творення (22 вип.);

Конституційний процес в Україні: політико-правові аспекти (12 вип.);

Інформаційна ситуація в Україні (25 вип.).

Оглядові випуски:

Адаптація переселенців в Україні (51 випуск; 6120 записів).

Усі бюлетені, інформаційно-аналітичні та наукові матеріали представлено на порталі Центру досліджень соціальних комунікацій, на сторінці НЮБ у Facebook.

Кількість електронних адрес розсилки продукції СІАЗ, НЮБ, ФПУ

Загальна кількість електронних адрес дистантних користувачів СІАЗ, НЮБ, ФПУ – 2 663

За 2018 рік

Вибіркове розповсюдження інформації (ВРІ) кількість абонентів – 1219

Диференційоване забезпечення вищих органів державної влади (ДОК) кількість абонентів – 1444

ВРІ	ДОК
УСПП – 222 ел-адрес УБА (українська бібліотечна асоціація) – 996 Дон. інститут інф. – 1 Академія СБУ – 1 РНБО (ситуаційний центр)	Центральні органи влади – 22 ел-адреси Регіональні органи влади – 702 ел-адрес Територіальні громади – 720 ел-адрес
ВСЬОГО – 1219	ВСЬОГО – 1444

Продовжено формування електронних тематичних файлових колекцій за напрямками роботи, обробка та систематизація документів відповідно до тематики інформаційно-аналітичних матеріалів, підготовлених на замовлення органів державної влади.

Співробітники НЮБ брали участь у підготовці Міжнародної наукової конференції НБУВ Міжнародної наукової конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. 100-річчя Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» та організації роботи секції 4 «Оптимізація бібліотечної діяльності у розвитку національного інформаційного простору»; у підготовці і випуску чергового числа «Наукових праць НБУВ». Результати досліджень презентовані в колективній монографії та понад 30 наукових статтях, а також у доповідях до Міжнародної наукової конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. 100-річчя Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського».

5. Шляхи оптимізації соціальних комунікацій в удосконаленні процесів інформаційного забезпечення реформ.

У рамках роботи над даною темою співробітники Фонду президентів України аналізували питання інформаційної безпеки та процесу імплементації реформ в Україні в умовах інформаційної війни та відкритої збройної агресії проти України, які значно ускладнили інформаційний супровід демократичних перетворень в країні та ресурсну підтримку позитивних змін у соціально-економічному та суспільно-політичному розвитку. Дослідження було спрямовано в першу чергу на розгляд ефективних комунікативних стратегій міжвідомчої взаємодії всередині

владних структур, а також на широке інформування та участь громадськості в імplementації ключових аспектів суспільно-політичних перетворень. Вагому роль у цих процесах було відведено саме сучасним соціальним медіа, адже саме мережеві технології дають можливість представляти інформацію про реформи та відповідний інформаційний продукт у максимально широкому спектрі. Відповідно, інформаційне забезпечення владних структур, зокрема тих, що пов'язані з інститутом президентства в Україні, у контексті сучасного реформування, передбачало застосування мережевих практик збору і обробки інформації з подальшим її представленням через сучасні технології соціальних медіа з метою розширення аудиторії користувачів інформаційно-аналітичного продукту.

У відповідності до цього протягом звітнього періоду ФПУ активно здійснював моніторинг реалізації основних положень програми П. Порошенка «Стратегія – 2020», зокрема, роботу було спрямовано на системний аналіз актуальних викликів міждержавного протистояння, сучасної ситуації на Донбасі та в Криму, розкриття специфіки інформаційних процесів у контексті розвитку національного інформаційного простору в умовах збройної та інформаційної агресії проти України, виявлення шляхів оптимізації впливу вітчизняних інформаційних комунікацій в окупованих регіонах.

Окремий напрям досліджень стосувався питань активного впровадження сучасних ІКТ в державному управлінні, як на рівні вищих органів державної влади, так і в межах локальних проектів окремих громадських ініціатив, зокрема, реалізації ініціатив у сфері інформатизації, електронного урядування, ефективних методів протидії корупції тощо, а також думки експертів та прогнози щодо специфіки застосування ініційованих проектів у практиці державного регулювання суспільних процесів.

На основі вище зазначеного було підготовлено цикл інформаційно-аналітичних та інформаційно-бібліографічних бюлетенів: «*Стратегія – 2020*»: *практика суспільних перетворень*» (24 випусків) та «*Стратегія – 2020*»: *інформаційні технології в державному управлінні*» (12 випусків), у яких представлено інформацію з офіційних джерел, повідомлення про ініціативи регіональних владних структур та громадських організацій, новини з соціальних мереж та регіональних інтернет-представництв, погляди та прогнози експертів, повідомлення з блогосфери та аналітичні коментарі. У кожному з випусків співробітниками ФПУ систематично готувались аналітичні коментарі з проблематики функціонування інституту президентства в Україні та за кордоном в контексті сучасних глобалізаційних викликів, питання внутрішньо-політичного розвитку в Україні, а саме: питання децентралізації, антикорупційної реформи, безвізового режиму, бюджету-2019, правоохоронної системи, міждержавного кредитування та ін., а також актуальних аспектів мирного врегулювання ситуації на Сході України. Загалом за звітний період було підготовлено 42 аналітичних огляди.

У звітному році було оптимізовано науково-дослідну роботу ФПУ щодо аналізу вітчизняних та зарубіжних інформаційних потоків з питань відображення діяльності українських владних структур у ЗМІ. Зокрема дослідницькі акценти було зміщено від загальноукраїнської проблематики в зарубіжній пресі до окремих аспектів функціонування інституту президентства в Україні та за кордоном на сторінках зарубіжних електронних ЗМІ та на впливових інформаційних веб-порталах. Інформаційне поле для постійного моніторингу було розширено до 80 інтернет-джерел, які включають 60 мережевих версій періодичних видань іноземною мовою та 20 веб-порталів зарубіжних інформаційно-аналітичних ресурсів, на основі яких співробітниками ФПУ аналізувалась та узагальнювалась інформація щодо висвітлення основних президентських ініціатив у суспільно-політичному розвитку України та зарубіжних країн, а також місця і ролі інституту президентства в глобалізаційних процесах сучасності. Результатом цієї роботи став випуск реферативних бюлетенів «Україна у відгуках зарубіжної преси» (18 випусків), а також формування інформаційних матеріалів до електронного видання «Інститут президентства в зарубіжних ЗМІ». На основі систематичного відбору інформації щодо основних коментарів міжнародної спільноти з приводу російської агресії в Україні та подальших шляхів розвитку конфліктної ситуації на окупованих територіях, матеріали цих та інших видань ФПУ активно використовувались для підготовки спільних проектів ФПУ, СІАЗ та НЮБ.

Загалом за звітний період ФПУ видано 44 випуски інформаційно-аналітичних та реферативних видань, 42 аналітичні огляди та 8 520 реферативних записів. Електронні версії видань ФПУ розповсюджуються у 950 бібліотек України через Мережу пунктів доступу громадян до офіційної інформації (членом якої є ФПУ) та до: вищих органів державної влади, обласних облдержадміністрацій, спеціалізованих навчальних закладів і у президентські бібліотеки за кордоном. Наразі підготовлені матеріали використовуються Інститутом законодавства Верховної Ради України, Комітетом з питань освіти і науки Верховної Ради України, Національним інститутом стратегічних досліджень та ін. установами у науково-дослідній роботі та при підготовці аналітичних записок для вищого керівництва держави.

Популяризація наукової та інформаційно-аналітичної продукції ФПУ проводиться також шляхом активної участі у презентації-виставці «Інформаційний ярмарок – 2018» ресурсів організацій, що надають технічну, аналітичну та консультативну допомогу Верховній Раді України, яка традиційно проходить за сприяння Апарату Верховної Ради України та Програми USAID «РАДА: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво». ФПУ щорічно представляє свої інформаційно-аналітичні матеріали щодо політико-правових аспектів взаємодії влади та громадськості, результативності проведення реформ та втілення президентських ініціатив, актуальних аспектів впровадження та розвитку електронного урядування, інформаційної безпеки та

ін. («Стратегія – 2020»: практика суспільних перетворень», «Стратегія – 2020»: інформаційні технології в державному управлінні» та «Україна у відгуках зарубіжної преси»). У презентації були також представлені ряд монографічних досліджень з питань організації національного стратегічного ресурсу та розвитку інформаційної культури в умовах сучасної інформаційної та військової агресії проти України, а також формування національного консенсусу та пошуку шляхів реінтеграції окупованих територій, співавторами яких були співробітники ФПУ.

Традиційна участь ФПУ в щорічному Інфоярмарку дає можливість презентувати парламентаріям, помічникам-консультантам народних депутатів, представникам секретаріатів парламентських комітетів, фракцій та груп, структурних підрозділів Апарату Верховної Ради України свої ресурси, використання яких сприяє підвищенню ефективності роботи органів державної влади загалом і українського парламенту – зокрема. Окрім цього, ФПУ мав можливість обміняти досвідом та налагодити професійні контакти з іншими інформаційно-аналітичними установами та організаціями в контексті реалізації майбутніх спільних проектів. Конструктивний діалог з представниками зареєстрованих організацій-учасниць (шведсько-український проект міжнародної технічної допомоги «Підтримка децентралізації в Україні», Центр політико-правових реформ, Реанімаційний пакет реформ, Проект EGAP та ін.) та парламентаріями доводить надзвичайну актуальність та безумовну затребуваність з боку владних структур інформаційно-аналітичних та прогностичних матеріалів, ефективного моніторингу, а також науково обґрунтованих досліджень в сфері сучасних соціальних комунікацій.

ФПУ є активною точкою доступу до спеціалізованих матеріалів у сфері суспільно-політичних досліджень. Окрім онлайн-доступу до повнотекстових файлів, локальні бази даних Фонду дають можливість доступу до реферативних, мультимедійних, бібліографічних ресурсів з питань реалізації державної політики, інформаційної безпеки, міжнародних відносин тощо. У 2018 році було розширено наповнення електронних баз даних актуальною інформацією на основі науково-методичного опрацювання документальних ресурсів з проблематики інституту президентства та проведення контент-аналізу зарубіжних періодичних видань, що дає можливість відслідковувати тенденції змін в політичних настроях ключових акторів на міжнародній арені щодо ситуації в Україні, її місця в глобальному рейтингу країн, впливу окремих українських політичних діячів на державний імідж тощо. Ця інформація завжди оновлюється актуальними даними та відкрита для користування в онлайн-режимі на порталі НБУВ.
Результати роботи з базами даних у ФПУ представлені наступним чином:

– *Повнотекстові бази даних:* «Інститут президентства України в пресі» (50 804 записів); «Інститут президентства» (5 382 записів), «Україна у відгуках зарубіжної преси» (31 878 записів), «Пряма мова президентів України» (3 456).

– *Бібліографічна база даних «Інститут президентства»* (32 500 записів): бібліографічний опис книг, статей, дисертацій та авторефератів

дисертацій за період 1990–2017 рр. з тематики інституту президентства в Україні та зарубіжних країнах.

– *Електронна база даних мультимедійних ресурсів* (2 650 записів): аудіо-, відео-, фотодокументи, що відображають різні аспекти організації й діяльності президентської влади та дорадчих структур як за кордоном, так і в Україні (відеоматеріали президентських та парламентських виборчих кампаній, офіційних заходів за участю президентів різних країн та мультимедійні матеріали, що відображають український досвід функціонування інституту президентства).

– *Електронна база даних «Подарунки президентам України»* (1 658 записів): атрибуція, класифікація та систематизація документів з колекції «Подарунків президентам України», створення фотоархіву даної колекції (1 200 інвентарних номерів).

З метою оптимізації науково-технічного опрацювання музейних та архівних документів ФПУ, що відображають функціонування інституту президентства в Україні, було продовжено дослідження питань обробки та зберігання документів з музейних фондів вітчизняних та зарубіжних бібліотек та установ; вивчення і застосування методики обліку документів з музейного фонду ФПУ; досліджено досвід організації та функціонування ДПА вітчизняних та зарубіжних архівних установ, форми його репрезентації за допомогою засобів мережі Інтернет; вивчення передових світових практик, технологій оцифровування, формування та інтеграції цифрових колекцій, методів їх розповсюдження та використання.

Практичне впровадження результатів науково-дослідної діяльності співробітників ФПУ відбувалось також шляхом організації тематичних виставок. Протягом звітнього періоду було організовано *33 виставки*, на яких *представлено 1215 документів* з фонду ФПУ, які відображають різні аспекти діяльності президентів країн світу та України, а також розкривають специфіку президентської влади загалом. У рамках співпраці ФПУ з структурними підрозділами *Державного управління справами* (Управління протокольного забезпечення заходів та Управління адміністративними будинками), що здійснює підготовку і проведення протокольних заходів за участю Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Ради національної безпеки і оборони України, інших державних органів, вищих посадових осіб України, інших держав, зарубіжних делегацій, а також забезпечує їх діяльність з виконання конституційних повноважень, було організовано на постійній основі та представлено на експозиції виставку документальних матеріалів з колекції ФПУ «Дипломатичний протокол в подарунках президентам України».

У межах проекту УБА *«Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках»*, що проводиться за підтримки Європейського Союзу, на базі ФПУ продовжив свою діяльність *Пункт європейської інформації (ПЄІ)*. Використовуючи наявний ресурсний потенціал, співробітниками Фонду проводилось обслуговування користувачів відповідно до запитів на інформаційні ресурси з питань

функціонування інституту президентства в країнах ЄС, європейської інтеграції, європейських цінностей та загалом інформації про ЄС. Отримання доступу до електронних баз даних про ЄС та євроінтеграцію від представництва ЄС в Україні сприяло більш якісному та ефективному наданню консультацій читачам.

З метою популяризації результатів науково-дослідної та культурно-просвітницької діяльності співробітники ФПУ продовжили вдосконалення сторінки Фонду Президентів України у провідних соціальних мережах (Facebook) для оперативного інформування користувачів про актуальну інформацію щодо ФПУ, нові надходження, а також про актуальну інформацію стосовно інституту президентства в Україні та країнах світу. Видання ФПУ також представлено на веб-сторінці Центру досліджень соціальних комунікацій та на порталі НБУВ.

У рамках розроблення індивідуальних наукових тем співробітники ФПУ протягом звітнього періоду проводили наукові дослідження: перспектив е-урядування в контексті сучасних соціо-комунікативних трансформацій; адаптаційних проблем особи в умовах інформаційних впливів сучасності; ролі бібліотечних установ у системі розвитку колективної самосвідомості особи та суспільства; бібліотечних установ та їх діяльності щодо нейтралізації загроз національному інформаційному простору; питань охороноздатності інформаційно-аналітичних матеріалів в мережі Інтернет; можливостей ретроспективних досліджень бібліотечних інформаційно-аналітичних ресурсів; стимулів і стратегій співпраці між бібліотеками, архівами та музеями тощо.

У звітньому році співробітник ФПУ Горова С.В. завершила дисертаційне дослідження «Глобальна інформатизація і розвиток бібліотечної сфери в формуванні особи інформаційного суспільства» на здобуття наукового ступеня доктора наук із соціальних комунікацій, у якому розкрито питання адаптації людини до стрімкого розвитку інфосфери, механізмів вдосконалення процесу управління інформаційними ресурсами, підвищення ефективності їх використання в суспільній практиці. Вивчення цієї проблеми розширює перспективи вдосконалення діяльності бібліотечних установ в умовах глобальної інформатизації.

Молодший науковий співробітник ФПУ Кукоба Л.І. завершила дисертаційне дослідження «Делоський поліс у IV – першій половині III ст. до Р. Х.» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. У роботі детально проаналізовано специфіку формування та розвитку демократичних політичних систем, соціальної структури та механізмів державної діяльності крізь призму функціонування стародавніх античних полісів. Визначено особливості полісної організації громадянських общин, а також основні засади державного управління та організації владних інституцій в цих політичних утвореннях.

Директор ФПУ Галаган Л.М. завершила роботу над одноосібною монографією «Електронне урядування в системі сучасних соціальних комунікацій України», у якій визначено основні шляхи підвищення

ефективності та результативності діяльності урядових інституцій на основі використання комунікативного потенціалу систем е-урядування, які забезпечують подолання бар'єрів організаційно-технічного, фінансового, адміністративного та міждержавного порядку в реалізації одного з ключових принципів сучасної демократії – рівності можливостей політичної участі індивідів – причому не тільки на місцевому, регіональному або загальнонаціональному, але також і на міжнародному рівні. При цьому доведено, що у якості соціального інструменту е-урядування не лише забезпечує інформаційно-комунікативний зв'язок між всіма елементами соціальної структури суспільства (як зверху донизу, від організаційно-керівної ланки суспільства до кожного члена суспільства, так і в зворотному напрямі), а й виступає масштабною ресурсною базою інформаційного забезпечення найбільш важливих суспільно-політичних процесів в державі, розробки та втілення численних стратегій сталого розвитку в умовах глобальних інформаційно-комунікативних викликів сьогодення. На основі детального аналізу зарубіжного досвіду функціонування систем е-уряду, визначено найбільш оптимальні інституціональні рішення для вдосконалення електронних соціокомунікативних взаємодій сучасного державного управління в Україні.

Співробітники ФПУ Горова С.В., Матвійчук А.В. проводили також наукові дослідження щодо основних напрямів спільної культурної еволюції регіонів українського суспільства в умовах становлення євроінтеграційних орієнтирів розвитку об'єднавчих процесів у рамках соціальних перетворень інформаційного суспільства, зокрема, інформаційної культури як джерела суспільної єдності в протистоянні інформаційній агресії, а також сучасних комунікативних процесів у зміцненні національного інформаційного комплексу та розвитку адаптаційних можливостей соціуму в процесі інформатизації. Результати наукових напрацювань увійшли до окремих розділів колективної монографії «Інформаційно-культурне забезпечення інтеграції регіонів України» (авт. обсяг 3,8 др. арк.).

Загалом, відповідно до планової тематики 2018 р., за результатами досліджень співробітниками ФПУ опубліковано у фахових виданнях 32 *наукові статті* (заг. обсягом 15,5 др. арк.).

У 2018 році співробітниками ФПУ було виголошено 21 *доповідь* з наукової тематики ФПУ на 13 *наукових конференціях* та круглих столах: 1) Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація. 100-річчя Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (Київ, 6-8 листопада 2018 р., НБУВ); 2) II Міжнародна науково-практична конференція «Наука та майбутнє» (Київ, 29–30 листопада 2018 р., Європейський центр науки); 3) IV Міжнародна науково-практична конференція «Сучасний рух науки» (Дніпро, 6-7 грудня 2018 р.); 4) Міжнародна наукова конференція «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі» (м. Київ, 15 травня 2018 р., КНУКіМ); 5) XXI Міжнародна науково-практична конференція «Короленківські читання 2018» «Бібліотеки, архіви, музеї як центри освіти та саморозвитку особистості» (24 жовтня 2018 р.,

ХДНБ ім. В. Г. Короленка, м. Харків); 6) Всеукраїнська науково-практична конференція «Українська мова вчора, сьогодні, завтра в Україні і світі» (м. Київ, 9 листопада 2018 р., НПУ імені М. П. Драгоманова); 7) Міжнародна наукова конференція «Теоретико-методологічні засади дослідження історичної пам'яті» (м. Київ, 31 травня 2018 р., ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»); 8) Всеукраїнська наукова конференція «Центральна Україна у вирі революційних подій 1917-1920 р.» (м. Кропивницький, 25–26 жовтня 2018 р.); 9) Науковий круглий стіл «Відродження втрачених пам'яток як інструмент політики пам'яті і формування ідентичності» (11 жовтня 2018 р., Інститут культурології НАМУ, м. Київ); 10) Міжнародна наукова конференція «Сто років академічної славістики в Україні: здобутки і перспективи» (29 січня 2018 р., НБУВ, м. Київ); 11) Міжнародна науково-практична конференція «Концептуальні напрями розвитку наукових знань» (м. Київ, 24-25 листопада 2018 року, Міжнародний центр наукових досліджень); 12) Міжнародна наукова конференція «VII Міждисциплінарні гуманітарні читання», присвячена 100-річчю Національної академії наук України (Київ, 21 листопада 2018 р.); 13) Круглий стіл «Демократія: античні витoki – сучасні виклики» (Київ, 01 грудня 2018 р.).

Загалом результати наукових досліджень з планової теми узагальнено у № № 49 та 50 "Наукових праць НБУВ" та цілому ряді інших (понад 100) наукових публікацій та понад 200 інформаційно-аналітичних матеріалів.

Результати досліджень апробовані у виступах учасників теми на Міжнародній науковій конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. 100-річчя Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (Київ, 6-8 листопада 2018 р., НБУВ), а також у ході цілого ряду інших наукових конференцій, семінарів та "круглих столів" (загалом 46 виступів, див. додатки).

Моніторинг досліджуваної тематики розповсюджувався у вигляді тематичних інформаційно-аналітичних бюлетенів (11 найменувань, 241 випуск). Матеріали надсилаються користувачам центральних органів влади (22 електронні адреси), регіональних органів влади (обласні, міські, районні держадміністрації, райради, міськради, сільради – 1422 електронних адрес), УСПП (222 ел-адрес), УБА (українська бібліотечна асоціація) – 996 ел-адрес.

Керівник наукової теми

В.М. Горовий